

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/43/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4114224458
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 08. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lýdia Gálisová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2021:4114224458.1

Uznesenie

H. súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lýdie Gálisovej a členiek senátu JUDr. Márie Malíkovej a JUDr. Sone Vackovej v spore žalobcov v 1. rade V. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. J., v 2. rade V. Y. nar. XX.XX.XXXX., bytom H., v 3. rade K. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom H.M. XXX/X, J., v 4. rade H. Y.ova nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XXX/X, J., proti žalovanému: PROFI CREDIT Slovakia s.r.o., IČO: 35 792 752, so sídlom Pribinova 25, Bratislava, zastúpenému: Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., so sídlom Kubáňiho 16, Bratislava, o určenie neprijateľnosti poplatku, o vydanie bezdôvodného obohatenia, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu J. zo dňa 01. apríla 2021 pod č.k. 18C/175/2014-246 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie

odôvodnenie:

1.1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že poplatok 215,75 eura, ktorý dojednáva žalovaný so spotrebiteľmi v znení:

Predmetom tejto Dohody o poskytnutí služby je záväzok Veriteľa poskytnúť Dlžníkovi na jeho žiadosť a po splnení vyššie uvedených podmienok službu spočívajúcu v možnosti odkladu maximálne troch akýchkoľvek splátok úveru resp. revolvingu poskytnutého na základe Žiadosti/Zmluvy uzavretej medzi Veriteľom a Dlžníkom (ďalej ako "úver/revolving") a záväzok Dlžníka zaplatiť Veriteľovi odplatu a) za poskytnutie služby spočívajúcej v možnosti odkladu splatnosti splátok úveru vo výške 215,75 eura a b) za poskytnutie služby spočívajúcej v možnosti odkladu splatnosti splátok revolvingu vo výške 112,08 eura v prípade ak bude Dlžníkovi revolving poskytnutý. Odplatu je veriteľ oprávnený na základe vlastného uváženia jednostranne znížiť, k čomu Dlžník udeľuje Veriteľovi svoj súhlas. Veriteľ je povinný písomne oznámiť Dlžníkovi stanovenú zníženú výšku odplaty, pričom písomné oznámenie bude tvoriť prílohu tejto Dohody o poskytnutí služby je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcom v 1. až v 4. rade sumu 215,75 eura do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Priznal žalobcom v 1. až v 4. rade nárok na náhradu trov konania voči žalovanému vo výške 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že pôvodná žalobkyňa S. S. Y. sa podanou žalobou domáhala určenia, že poplatok 215,75 eura s možnosťou odkladu splatnosti maximálne troch akýchkoľvek splátok úveru je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Zároveň žiadala, aby súd zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 215,75 eura titulom bezdôvodného obohatenia a náhradu trov konania. V priebehu konania dňa 27.09.2015 zomrela. Uznesením pod č. k. 18C/175/2014-134, zo dňa 14.02.2019 rozhodol tak, že do konania po nebohej vstúpili do jej majetkových práv ako zákonní dedičia V., nar. XX.XX.XXXX, V. Y., nar. XX.XX.XXXX, K. Y., nar. XX.XX.XXXX a H. Y., nar. XX.XX.XXXX.

1.2. Z vykonaného dokazovania zistil, že právnej predchodkyňi žalobcov na základe Žiadosti o poskytnutie revolvingového úveru zo dňa 11.05.2012 bol poskytnutý úver (úverový limit) vo výške 1 500 eur s počtom splátok 42, mesačnou splátkou vrátane úrokov vo výške 80,37 eura, celkovou sumou, ktorú musí dlžník zaplatiť vo výške 3 375,54 eura, RPMN úveru 45,23 % p.a., ročná úroková sadzba 70,01 %, priemerná RPMN uvedená v zmluve bola 45,23 %. Na druhej strane predmetnej žiadosti/zmluvy bod 8 sa nachádza Dohoda o poskytnutí služby uzavretá podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka. Ako vyplýva z oznámenia veriteľa o schválení úveru právnej predchodkyňi žalobcov bol schválený úver vo výške 1 500 eur, o.i. bola uvedená suma 215,75 eura, ktorú si žalovaný uplatnil ako odplatu za poskytnutie služby v zmysle čl.8 ods.8.1 písm. a) Dohody o poskytnutí služby.

1.3. Na zistený skutkový stav aplikoval ustanovenia § 9 ods. 1, 2 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 129/2010 Z.z.), § 19 ods. 1, 2, 3 zákona č. 129/2010 Z.z., § 52 ods. 1, 2, 3, 4 Občianskeho zákonníka, § 53 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, § 53a ods.1 Občianskeho zákonníka, § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 451 ods.1 Občianskeho zákonníka, § 107 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a uviedol, že vykonaným dokazovaním mal preukázanú zmluvu uzavretú dňa 11.05.2012 o spotrebiteľskom úvere podľa zákona č. 129/2010 Z.z.. Jej predmetom bol záväzok žalovaného poskytnúť právnej predchodkyňi žalobcov úver vo výške 1 500 eur, a jej záväzok poskytnutý úver vrátiť žalovanému v 42 mesačných splátkach splatných vždy 15-eho dňa v mesiaci, vo výške splátky 80,37 eura, ročná úroková sadzba úveru bola 70,01% priemerná RPMN uvedená v zmluve bola 45,23%. Právnej predchodkyňi žalobcov bola na účet zaslaná suma 1 284,25 eura . Žalovaný nezaslal právnej predchodkyňi žalobcov sumu 1 500 eur, ale sumu zníženú o 215,75 eura za službu v zmysle čl. 8 ods. 8.1 písm. a/ Dohody o poskytnutí služby. Skúmaním ustanovenia čl. 8 bod 8.1 zmluvy dospel k záveru, že je neplatné. Pretože sa jedná o vzťah spotrebiteľský, musia byť zmluvné podmienky individuálne dojednané. V danom prípade žalovaný ponúka svoje služby spotrebiteľom prostredníctvom štandardných zmlúv, ktoré má vopred pripravené a v ktorých spotrebiteľia zmluvné podmienky nemôžu nijakým spôsobom ovplyvniť. Dané ustanovenie bolo obsiahnuté v zmluve, ktorá je štandardnou formulárovou zmluvou, bez možnosti ovplyvnenia obsahu tohto dojednania právnou predchodkyňou žalobcov ako spotrebiteľom. Právna predchodkyňa žalobcov ako spotrebiteľ a ako slabšia strana sporu nemala možnosť participovať na vytvorení formulárovej zmluvy a nepochybne je z hľadiska informovanosti a vyjednávacej pozície slabšou stranou. Dôkazné bremeno preukázať, že dojednanie bolo individuálne dojednané bolo na žalovanom. V konaní takéto zmluvné dojednanie nepreukázal, preto v zmysle § 53 ods. 2 OZ, sa predmetná zmluvná podmienka nepovažuje za individuálne dojednanú. Dohoda o poskytovaní služieb uzavretá v ten istý deň ako Zmluva o revolvingovom úvere neodôvodňuje záver, že dohoda bola individuálne dohodnutá v tom slova zmysle, že svedčí o slobodnej vôli dlžníka pristúpiť na takéto osobitné zmluvné podmienky. Dohoda o poskytovaní služieb má povahu formulára, pričom dlžníkovi (právnej predchodkyňi žalobcov) bola predložená na podpis spolu so Zmluvou o revolvingovom úvere. Nebolo preukázané, že dlžník (právna predchodkyňa žalobcov) pochopila význam a zmysel Dohody o poskytovaní služieb, služieb, ktoré úzko a bezprostredne súvisia so Zmluvou o revolvingovom úvere, že dlžníkovi boli poskytnuté jasné a zrozumiteľné informácie o jej obsahu. Žalovaný si odplatu vyúčtoval už v čase uzavretia zmluvy bez ohľadu na to, či právna predchodkyňa žalobcov bude mať o takúto "službu" záujem alebo nie. Odmena je neprimerane vysoká, jej suma dosahuje takmer sumu troch splátok, ktoré môžu byť odložené. Neprijateľnosť tejto zmluvnej podmienky spočíva v tom, že veriteľ zinkasuje poplatok za službu, hoci žiadnu službu spotrebiteľovi neposkytol, a možno ani v budúcnosti neposkytne. Spotrebiteľ platí aj zo sumy poplatku úroky z úveru, hoci mu v tejto sume úver poskytnutý nebol . Zo zmluvných dojednaní nevyplyva povinnosť veriteľa zinkasovaný poplatok vrátiť spotrebiteľovi po splnení záväzku zaplatiť všetky splátky úveru včas a riadne. Neprijateľnosť zmluvnej podmienky spočíva tiež vo výške tohto poplatku, ktorý zvyšuje náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom. V danej veci bola výška sporného poplatku 14,38% poskytnutého úveru a poplatok zvýšil náklady žalobkyne spojené so spotrebiteľským úverom. Vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že zmluvné dojednanie ako individuálnej nedojednanej zmluvnej podmienke je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a z uvedeného dôvodu podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neplatnou.

1.4. Ďalej uviedol, že predmetom nároku bolo zaplatenie sumy 215,75 eura titulom vydania bezdôvodného obohatenia. Zo strany žalovaného bola vznesená námietka premlčania. K plneniu zo strany právnej predchodkyne žalobcov došlo najskôr 31.05.2012, žaloba bola podaná na súd dňa 23.07.2014. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty z neplatnej zmluvy je rozhodujúci

subjektívny moment, kedy sa oprávnený dozvie o okolnostiach, ktoré sú rozhodujúce pre uplatnenie jeho práva, je práve tento moment. Nie je rozhodujúce ani to, či sa oprávnený o svojom práve nedozvedel vlastným zaviniením, teda či sa mohol o svojom práve dozvedieť alebo mal dozvedieť pri vynaloženej všetkej potrebnej starostlivosti. Neakceptoval námietku žalovaného vo vzťahu k premlčacej námietke, pretože ide o bezdôvodné obohatenie získané úmyselne. Žalovaný je nebankový subjekt, ktorý pôsobí na finančnom trhu v Slovenskej republike. Takýto subjekt si je vedomý toho, aké právne predpisy regulujú jeho činnosť a neuzavretie zmluvy o spotrebiteľskom úvere písomne je nepochybne úmyselným porušením zákona, čo spôsobuje záver, že bezdôvodné obohatenie, ktoré takýmto spôsobom vzniklo, nemožno hodnotiť inak ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia bez právneho dôvodu, minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech. Na takéto prípady je potrebné uplatniť 10-ročnú premlčaciu lehotu. Žalovaný na základe neplatného ustanovenia zmluvy získal od právnej predchodkyne žalobcov sumu poplatku 215,75 eura, ktorú je povinný vydať žalobcom podľa § 451 Občianskeho zákonníka. Na základe vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru, že žalobný návrh je dôvodný, a preto mu v celom rozsahu vyhovel.

1.5. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 CSP a žalobcom priznal náhradu trov konania v rozsahu 100%. O výške trov konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§262 ods.2 CSP).

2. Žalovaný podal proti rozsudku odvolanie. Navrhol, aby odvolací súd napádnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie. Namietal I. výrok rozsudku z procesnoprávných a hmotnoprávných dôvodov, pretože je

a) je v rozpore so zákonom pretože z formulácie výroku je nejasné, či je neprijateľná zmluvná podmienka „poplatok 215,75 eura“, alebo celé prepísané ustanovenie,

b) je v rozpore s § 298 ods. (1) Civilného sporového poriadku, pretože podľa zákona sa vyžaduje uvedenie zmluvnej podmienky a označenie spotrebiteľskej zmluvy alebo iného dokumentu súvisiaceho so spotrebiteľskou zmluvou, kde sa má neprijateľná podmienka nachádzať,

c) rozhodnutie pre jeho rozpor s § 53 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Uviedol, že v súvislosti s posudzovaním predmetu plnenia a ceny za toto plnenie podľa Dohody o poskytnutí služby ide o zložky vylúčené z testu neprijateľnosti podľa príslušnej právnej úpravy.

Bez predmetu plnenia a ceny plnenia podľa Dohody o poskytnutí služby by dohoda nemohla vzniknúť. Predmet plnenia vyjadruje právo spotrebiteľa svojím rozhodnutím využiť odklad splatnosti splátok. Cena tohto plnenia je preto vylúčená z testu neprijateľnosti, lebo je vyjadrením ekonomickej stránky (výhodnosti či nevýhodnosti). Dohoda nevznikla zaradením do nejakého formuláru a jeho podpisom ako celku. Dohoda vzniká samostatným uzavretím. Citoval autora U., ktorý v publikácii Štandardné zmluvy (str. 221 a 222) uvádza, že primárne sa otázky vedľajšieho plnenia riešia v rámci testu inkorporácie, kedy sa by tieto klauzuly nemali stať v dôsledku nedostatočnej inkorporácie súčasťou zmluvného dojednanja. Inak by na kontrolu klauzuly týkajúcej sa vedľajšieho predmetu plnenia a jeho ceny malo platiť to isté ako pre hlavný predmet a jeho ceny. Z uvedeného vyplýva, že „poplatok“ bez ohľadu na to, či sa týka hlavného alebo vedľajšieho predmetu plnenia je v zmysle zákonnej úpravy, ako aj právnej náuky vylúčený z posudzovania ako neprijateľnej podmienky.

V závere doplnil, že podľa výroku II. súd rozhodol o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcom sumu 215,75 eura. Odvolanie proti tomuto výroku podáva z dôvodu napádania výroku I., od ktorého závisí aj rozhodnutie vo výroku II.

3. Žalobcovia sa k o odvolaniu písomne nevyjadrili.

4. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané stranou v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359, 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP, viazaný dôvodmi a rozsahom odvolania (§ 379, § 380 CSP), viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) vec prejednal a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné, preto napádnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 CSP zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

Najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

6. V prípade práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je stanovená kombinovaná premlčacia doba, t.j. subjektívna a objektívna premlčacia doba. Jej začiatok je upravený odlišne; tieto dve premlčacie doby začínajú, plynú a končia nezávislé na sebe. Subjektívna premlčacia doba je kratšia - dvojročná, objektívna premlčacia doba je buď trojročná v prípade bezdôvodného obohatenia vzniknutého z nedbanlivosti alebo desaťročná, ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie.

7. Súd prvej inštancie založil rozhodnutie na premlčacej dobe plynúcej najneskôr od 31.05.2012 (ako dospel k tomuto záveru, nie je možné zistiť). Vo veci rozhodol dňa 01.04.2021. Mal by rešpektovať a mali by mu byť známe rozhodnutia NS SR 4 Cdo 116/2019 zo dňa 31.03.2020, 7 Cdo 227/2019 z 27.05.2020, v ktorých najvyšší súd zaujal jednoznačné stanovisko k plynutiu premlčacej doby z bezdôvodného obohatenia.

8. V rozhodnutí 4 Cdo 116/2019 NS SR konštatoval, že v sporovom konaní jednou zo základných procesných povinností strán sporu je povinnosť tvrdenia (§ 150 CSP). Nesplnenie povinnosti tvrdiť, resp. nesplnenie povinnosti „relevantne“ tvrdiť (uviesť tvrdenia z hľadiska ich kvality pravdivé, úplné, podstatné a rozhodujúce) má pre stranu sporu procesnoprávnu sankciu, ktorá sa prejaví v meritórnom rozhodnutí veci. Žalobkyňa v spore k okamihu, kedy sa dozvedela o preplatení istiny a akým spôsobom, na pojednávaní pred súdom prvej inštancie 11. októbra 2016 (č.l. 71 spisu), len uviedla, že to bolo na jar v roku 2015, kedy si kontrolovala všetky zmluvy a ich úhrady, z dôvodu, že žalovaný od nej stále požadoval plnenie. Následne požiadala o pomoc advokátsku kanceláriu. Odvolací súd však správne skonštatoval, že márnym uplynutím subjektívnej premlčacej doby po viac ako štyroch rokoch po zaplatení „preplatenej“ splátky každého úveru a podanej žaloby dňa 15. novembra 2015, by bolo akékoľvek ďalšie dokazovanie týkajúce sa objektívnej premlčacej doby nadbytočné, s ktorým názorom sa dovolací súd stotožnil.

9. V rozhodnutí 7 Cdo 227/2019 zo dňa 27. 05 2020 (zrušujúce rozhodnutie Krajského súdu v Prešove) uviedol, že samotné všeobecné skutočnosti (fakty) o profesionálnom podnikateľskom postavení nebankových subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšie súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch samé osebe nemôžu bez ďalšieho zakladať nepriamy úmysel nebankového subjektu (veriteľa). Pri bezdôvodnom obohatení je preto dôležité zistiť, kedy k obohateniu došlo z objektívneho hľadiska a v tom čase preukázať úmysel veriteľa, resp. jeho zavinenie, aby bolo možné jednoznačne posúdiť, či je potrebné aplikovať 3- ročnú alebo 10-ročnú premlčaciu lehotu. Až po správnom určení okamihu, kedy k obohateniu došlo, je možné pristúpiť ku skúmaniu zavinenia veriteľa, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu. Žalobca musí preukázať, že v čase, kedy došlo k bezdôvodnému obohateniu, mala žalovaná úmysel získať majetkový prospech na jeho úkor. V prípade nepreukázania úmyslu žalovanej (vedomostnej a vôľovej zložky úmyslu) musí byť aplikovaná všeobecná trojročná objektívna lehota.

10. V posudzovanom prípade je riešená právna otázka, kedy začína plynúť subjektívna dvojročná premlčacia doba. Za rozhodujúci pre začiatok jej plynutia, podľa názoru žalobcov treba považovať deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal. Táto (subjektívna) vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor sa niekto bezdôvodne obohatil a o tom, v prospech koho k tomuto obohateniu došlo, pritom musí byť skutočná. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je rozhodujúci okamih, kedy sa oprávnený dozvedel o skutkových okolnostiach, z ktorých možno vyvodiť vznik bezdôvodného obohatenia a to, kto sa na jeho úkor obohatil. V zmysle ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa o vzniku bezdôvodného obohatenia oprávnený dozvie vtedy, keď má k dispozícii údaje, ktoré mu umožňujú podať žalobu na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t. j., keď nadobudol vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a osobe obohateného.

11. Ústavný súd SR nálezom I.ÚS 51/2020-50 zo dňa 09.06.2020 zrušil uznesenie NS SR 8 Cdo 163/2018 z 22.05.2019 a vec vrátil na ďalšie konanie, nálezom III.ÚS 43/2020-48 zrušil uznesenie NS SR 3 Cdo 169/2017 z 10.01.2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Predmetom oboch náleзов bolo posúdenie premlčacej doby z bezdôvodného obohatenia pri spotrebiteľských zmluvách.

Ústavný súd v dôvodoch rozhodnutia nespochybnil záver nižších súdov, že rozhodujúcim okamihom pre určenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pri nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia je nadobudnutie skutočnej vedomosti oprávneného subjektu o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa bezdôvodne obohatil. Posúdenie skutočnej vedomosti o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, sa posudzuje podľa konkrétnych skutkových okolností. V prípade spotrebiteľského úveru bezúročnosť úveru nastupuje ex lege ako dôsledok porušenie konkrétnych ustanovení zákona o spotrebiteľskom úvere a má za následok na strane prijímajúceho veriteľa vznik bezdôvodného obohatenia. Ide o špecifický predpoklad vzniku bezdôvodného obohatenia. Jeho základ je daný porušením zákona už v priebehu kontraktnej fázy. Toto porušenie nemá vplyv na platnosť spotrebiteľskej zmluvy ako takej. Ide teda o ďalší typ skutkových okolností, ktoré treba vzhľadom na už uvedené špecifiká posúdiť. Ďalej ústavný súd konštatoval, že rozhodnutia NS SR nedávali odpoveď na otázku, či je namieste plynutie začiatku subjektívnej premlčacej doby odvíjať od znalosti spotrebiteľa o právnej úprave zakotvujúcej bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru (uplatnenie zásady "neznalosť zákona neospravedlňuje"), ani na otázku, či za takéhoto stavu je moment, kedy reálne dôjde k plneniu spotrebiteľa nad rámec istiny, rozhodujúcim z pohľadu záveru o nadobudnutí skutočnej vedomosti spotrebiteľa o vzniku bezdôvodného obohatenia. V tomto kontexte je potrebné sa vysporiadať s otázkou súvisiacou s bežnou životnou skúsenosťou, a síce, či je pravdepodobné, aby dlžník plnil veriteľovi plnenie, ak by vedel, že mu toto plnenie nepatrí. Otázkou je, či potom možno za moment, kedy sa dlžník dozvedel o vzniku bezdôvodného obohatenia, a o tom, kto sa bezdôvodne obohatil, považovať uzatvorenie konkrétnej spotrebiteľskej zmluvy.

12. Rozsudok Súdneho dvora z 22. apríla 2021 vo veci C-485/19 LH proti Profi Credit s.r.o. v bodoch 61-66 sa zaoberal počiatkom plynutia premlčacej lehoty a rozhodol v bode 1 takto: Zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorú stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnene zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle smernice Rady 93/13/ EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rasy 87/102/ EHS, sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa keď došlo k bezdôvodnému obohateniu.

13. Súd prvej inštancie posúdil námietku premlčania ako nedôvodnú majúc za to, že k plneniu zo strany právnej predchodkyne žalobcov došlo najneskôr 31.05.2012, žaloba bola podaná 23.07.2014. Pre počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je rozhodujúci subjektívny moment, kedy sa oprávnený dozvie o okolnostiach, ktoré sú rozhodujúce na uplatnenie jeho práva a posúdil premlčanie podľa 10 ročnej premlčacej doby pre úmyselné konanie žalovaného.

14. Súd prvej inštancie nerozlišoval plynutie subjektívnej premlčacej doby podľa § 107 ods.1 OZ a objektívnej premlčacej doby podľa § 107 ods. 2 OZ. V prípade absolútne neplatného právneho úkonu beží objektívna premlčacia doba odo dňa prijatia plnenia. Subjektívna premlčacia doba začína plynúť od okamihu, kedy sa oprávnený dozvedel, že plnil z neplatnej zmluvy. Tak isto plynú premlčacie doby pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu. Súd prvej inštancie vôbec neskúmal, kedy sa právna predchodkyňa žalobcov dozvedela, že plnila z neplatnej zmluvy a bez bližšieho zdôvodnenia uviedol deň počiatku plynutia premlčacej doby najskôr 31.05.2012. V posudzovanom prípade si mal predovšetkým vyriešiť, kedy začala plynúť objektívna premlčacia doba a subjektívna premlčacia doba. Touto otázkou sa nezaoberal, pretože pre posúdenie premlčania nároku je rozhodujúca subjektívna premlčacia doba, ktorá sa musí zmestiť do objektívnej premlčacej doby. Za rozhodujúci pre začiatok jej plynutia, treba považovať deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal. Táto (subjektívna) vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor sa niekto bezdôvodne obohatil a o tom, v prospech koho k tomuto obohateniu došlo, pritom musí byť skutočná. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je rozhodujúci okamih, kedy sa oprávnený dozvedel o skutkových okolnostiach, z ktorých možno vyvodiť vznik bezdôvodného obohatenia a to, kto sa na jeho úkor obohatil. V zmysle ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa o vzniku bezdôvodného obohatenia oprávnený dozvie vtedy, keď má k dispozícii údaje, ktoré mu umožňujú podať žalobu na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t. j., keď nadobudol vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a osobe obohateného.

15. Pri posudzovaní vedomosti žalobkyne o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom v prospech koho k obohateniu došlo, je potrebné z hľadiska § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka minimálne vychádzať zo dňa, kedy právna predchodkyňa žalobcov poukázala žalovanému ako veriteľovi poskytnutú sumu úveru 215,75 eura. Z jej výpisu z bankového účtu vyplýva, že žalovaný jej dňa 14.05.2012 poukázal na účet poskytnutý úver v sume 1 284,25 eura. Právna predchodkyňa žalobcov podala žalobu na súd 23.07.2014. Odvolací súd poukazuje na rozhodnutia Ústavného súdu polemizujúceho začatím plynutia premlčacej doby od uzavretia zmluvy, majúc za to, že v zmluve bola dojednaná neprijateľná zmluvná podmienka a neznalosť zákona neospravedlňuje alebo od zaplatenia istiny. K záveru, že je potrebné sa vysporiadať s otázkou súvisiacou s bežnou životnou skúsenosťou, a síce, či je pravdepodobné, aby dlžník platil veriteľovi plnenie, ak by vedel, že mu toto plnenie nepatrí, odvolací súd dodáva, že právna predchodkyňa žalobcov už v čase uzatvorenia zmluvy bola oboznámená s bodom 8.1., v ktorom bola uvedená dohoda o poskytnutí služby v sume 215,75 eura a táto suma bola uvedená v oznámení veriteľa o schválení úveru zo dňa 11.05.2012, kedy bola uzavretá zmluva. Od uzavretia zmluvy začala plynúť právnej predchodkyňi žalobcov 3 ročná premlčacia doba, uplynula 12.05.2015. Žalovaný poukázal peniaze na účet 14.05.2012, subjektívna lehota na uplatnenie práva uplynula 15.05.2014. Preto podľa názoru odvolacieho súdu došlo k premlčaniu nároku žalobkyne a súd prvej inštancie námietku premlčania nesprávne vyhodnotil.

16. Žalovaný zdôvodnil odvolanie nestotožňujúc sa s právnym posúdením dohody ako neprijateľnej zmluvnej podmienky. Odvolací súd napriek tomu posúdil premlčaciu dobu na uplatnenie práva, pretože žalovaný vzniesol námietku premlčania a súd prvej inštancie ju nesprávne vyhodnotil. Žalovaný odvolanie zdôvodnil nesprávnym právnym posúdením neprijateľnej zmluvnej podmienky majúc za to, že dojednanie strán treba považovať za cenu plnenia a nie je možné ju posúdiť ako neprijateľnú zmluvnú podmienku.

17. Odvolací súd sa stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie o neprijateľnej zmluvnej podmienke. Súd prvej inštancie správne konštatoval, že Dohoda o poskytnutí služby je súčasťou predtlačenej formulárovej dohody bez možnosti právnej predchodkyne žalobcov ako spotrebiteľky do nej zasiahnuť a nebolo preukázané, že dohoda bola individuálne dohodnutá. Bola v jej neprospech, neprímerane vysoká. Odvolací súd len dodáva, že samotný podpis dohody nemožno považovať za splnenie podmienky preukázania individuálne dojednej zmluvnej podmienky tak, ako to tvrdí žalovaný. Dohoda je nepochybne súčasťou formulárovej zmluvy. Občiansky zákonník obsahuje demonštratívny výpočet neprijateľných zmluvných podmienok. To znamená, že súdu nebráni žiadna prekážka, aby vyvodil dôsledky zo zmluvného dojednaní štandardnej formulárovej zmluvy, ak spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi dodávateľom a spotrebiteľom v neprospech spotrebiteľa podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Právna predchodkyňa žalobcov ako spotrebiteľ a ako slabšia strana sporu, nemala možnosť participovať na vytvorení formulárovej zmluvy a nepochybne bola z hľadiska informovanosti a vyjednávacej pozície slabšou stranou. V zmluve o revolvingovom úvere v článku 8 je upravená „dohoda o poskytnutí služby“. Už len samotné zakotvenie v rámci formulárovej zmluvy nevyvoláva žiadne pochybnosti o tom, že nejde zo strany spotrebiteľa o osobitne vyjednanú zmluvnú podmienku. Žalovaný nepreukázal, že v danom prípade išlo o zmluvnú podmienku, ktorú si vymienila právna predchodkyňa žalobcov, resp. že mala možnosť výberu, či predmetnú dohodu podpíše, alebo nepodpíše, ak chcela, aby jej bol zo strany žalovaného poskytnutý úver. Zmluvné dojednanie v bode 8 tejto úverovej zmluvy nie je formulované tak, že ak spotrebiteľ skutočne chce odklad splátok, môže si ju aktivovať (prípadne vykonať úkon, ktorý by bolo možné považovať za súhlas s jej využívaním za poplatok), ale naopak tak, že za službu napriek tomu, že ju spotrebiteľ ešte nepotrebuje a zjavne ani nechce, zaplatí poplatok vo výške 215,75 eura. Mesačná splátka je vo výške 80,37 eura. Za odklad troch splátok, t. j. splátok vo výške 241,11 eura by mala spotrebiteľka podľa dojednaní vopred, t. j. už pri uzavretí zmluvy, uhradiť poplatok vo výške takmer dosahujúcej samotný súčet odložených splátok. Hrubá nerovnováha v právach a povinnostiach je preto nepochybná. V zmysle citovaného ustanovenia § 54 ods. 2 O.Z., v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Pri aplikácii teórie najnepriaznivejšieho zmluvná formulácia poplatku za odklad splátok je spôsobilá poškodiť spotrebiteľa. Pokiaľ odvolateľ poukázal na to, že cena plnenia nemôže byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou, odvolací súd mal za to, že v predmetnom spore sa posudzuje komplexne celá táto dohoda, nielen výška stanoveného poplatku (resp. cena, akú argumentuje odvolateľ), ktorý však nepochybne vzhľadom na to, že predstavuje 14 % poskytnutého úveru, len potvrdzuje záver o neprijateľnosti celej tejto zmluvnej podmienky. Navyše je potrebné konštatovať, že zo súdnej kontroly by bola vylúčená sporná dohoda, ak by bola individuálne

dojednaná. Ohľadom odvolacej námietky žalovaného, že akékoľvek závery súdu o záväzku platiť odplatu vo výške 215,75 eura podľa dohody o poskytnutí služby by znamenali nanajvýš to, že by nedošlo k splneniu zmluvy vyplatiť úver v celej výške, odvolací súd uvádza, že právna predchodkyňa žalobcov zaplatila žalovanému celú túto odplatu vo výške 215,75 eura (žalobkyňa uhradila všetky splátky úveru riadne a včas) a preto, keď súd vyslovil neprijateľnosť takto dojednanej zmluvnej podmienky, došlo na strane žalovaného, pokiaľ sa týka tejto neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorá bola žalovanému zaplatená, resp. ktorú si žalovaný započítal, k bezdôvodnému obohateniu na úkor žalobkyne, ktorej je tento povinný vydať.

18. Po obsahovej stránke je dohoda v neprospech spotrebiteľa, pretože mal platiť poplatok za možnosť odkladu splátok, ktorá v budúcnosti vôbec nemusela nastať. Nejednalo sa vo svojej podstate o službu, pretože sa ňou žalobcovia ako spotrebiteľovi neposkytovalo žiadne protiplnenie. Nejednalo sa o namietaný ekonomický prístup pri hodnotení neprijateľnej zmluvnej podmienky, ale o posúdenie elementárnej zmluvnej rovnováhy. Za neprijateľné zmluvné podmienky sa považujú ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa, ako v danom prípade (§ 53 ods. 4 písm. t) OZ). Vzhľadom na dohodnutú splatnosť poplatku (čerpaním úveru) a dohodu o započítaní pohľadávky predstavujúci tento poplatok, s pohľadávkou dlžníka voči veriteľovi na poskytnutie dohodnutej sumy úveru, zmluvná podmienka smeruje k neprijateľným dôsledkom, nevyplateniu dohodnutej výšky schváleného úveru. Spotrebiteľovi bol vyplatený úver, znížený o poplatok za poskytnutie služby možnosťou odkladu splátok. Mala platiť poplatok za službu, ktorú v čase uzavretia zmluvy nepotrebovala a do budúcnosti potrebovať nemusela. Preto ide o hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

19. Odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, jeho povinnosťou bude vyporiadať sa s naliehavým právnym záujmom na určení neprijateľnej zmluvnej podmienky pre právny názor odvolacieho súdu, že nárok je premlčaný. Opätovne vo veci rozhodne o oboch nárokoch žalobcov. Je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

20. Vo svojom novom rozhodnutí rozhodne o náhrade trov odvolacieho konania § 396 ods. 3 CSP.

Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov v senáte 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).